

DISCUSSIE AFSCHAFFING CONTROLEPLICHT MKB LAAIT OP

Een beetje zekerheid

Moet de controleplicht voor de achtduizend tot 8.500 middelgrote bedrijven worden afgeschaft en worden vervangen door de beoordeling of andere vormen van *assurance*? VNO-NCW en MKB-Nederland zitten er niet op te wachten, maar juichen de discussie over maatwerk toe. De meningen van de accountantskantoren zijn verdeeld en de vrees voor omzetverlies is gering.

TEKST LEX VAN ALMELO | BEELD KEES BROUWER, MARJA BROUWER

Een paar maanden nadat Eurocommissaris Barnier zijn Groenboek presenteerde over de accountantsregulering komt hoogleraar accountancy Marcel Pheijffer in FD Outlook (zie ook *Accountant.nl*) met zijn 'Blauwdruk Terug naar de kern'. Pheijffer pleit - kort gezegd - voor afschaffing van de controleplicht, zodat opdrachtgevers voortaan vrijwillig op basis van kwaliteit kiezen voor een vorm van *assurance* die echte zekerheid biedt.

'DE CONTROLE VOEGT VOOR MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN HELEMAAL NIETS TOE.'

Op 19 oktober 2011 stuurt BDO een brief aan de vaste kamercommissie voor Financiën. Hoewel BDO in 2007 nog in 'de Accountant' zei de controleplicht te willen schrappen, volgt nu een voorwaarde. Voor middelgrote ondernemingen moet de controleplicht worden vervangen door een beoordelingsplicht. BDO wil voorkomen dat die ondernemingen worden gedwongen naast de adviserend huisaccountant een onafhankelijk controlerend accountant in te schakelen. Dat zou tot onnodige lastenverzwaring leiden.

CONTROLE LIGHT

Bestuursvoorzitter Reinder Brummelman van BDO licht zijn standpunt desgevraagd nader toe: "Je kunt de beoordeling inderdaad zien als controle *light*. Over het controleproduct bestaat in principe helderheid door de verschillende spelregels. Ook bij lichtere controle heeft het maatschappelijk verkeer behoefte aan duidelijkheid. Daarom hebben wij de beoordelingsverklaring voorgesteld. Daarbij gaat de accountant uit van het materiaal dat de ondernemer op tafel legt. Dat kost de accountant minder werk maar het levert ook minder zekerheid op. Voor de beoordeling gelden minder regels en daardoor is die gemakkelijk te combineren met advieswerk. De noodzaak om de controlegrenzen op te trekken, zie ik niet zo bij dit model. Of het ons persoonlijk goed uitkomt, is maar de vraag. Ook wij zullen in eerste instantie controleomzet verliezen. Het

VNO-NCW: 'WAAROM DIE BIG FUSS?'

Martin Noordzij van VNO-NCW en MKB Nederland vindt de discussie over de controleplicht eigenlijk overbodig. "Er zijn in Nederland ongeveer tienduizend controleplichtige ondernemingen, daarvan zijn er achtduizend à 8.500 middelgrote ondernemingen. Als ik af ga op de signalen die van onze leden komen, kunnen ondernemers er goed mee leven dat een onafhankelijke derde kijkt naar de cijfers. Of je dat nu beoordeling noemt of mkb-controle - *what's in a word?* Wanneer je de controleverplichting afschaft, gaan de ondernemers gewoon door met het afnemen van controle. Waarom dan die *big fuss*? We hebben ook nooit van onze leden gehoord dat de controlegrenzen echt knellen."

Wel zien ondernemers volgens Noordzij graag dat de controle meer op hun onderneming wordt toegespitst. "Dat accountants discussiëren over maatwerk juichen we toe. De controlenormen uit de International Standards of Auditing (ISA) zijn toegespitst op beursfondsen. Het accountantsberoep zou via verordeningen meer maatwerk kunnen leveren bij de uitvoering van de controles."

'WE HEBBEN NOOIT VAN ONZE LEDEN GEHOORD DAT DE CONTROLEGRENZEN ECHT KNELLEN.'

Controleplicht afschaffen?

ja

nee

gaat om het principe dat je voor deze verschillende producten andere spelregels hebt.”

SLAP COMPROMIS

Dat het onwenselijk is om een middelgrote onderneming met twee accountants op te zadelen, bestrijdt niemand. Maar de beoordeling wordt gezien als vlees noch vis.

Pieter de Kok, sprekend als partner bij Coney en niet als voorman van Tuacc. “Het is een beetje slap verhaal van BDO. De beoordelingsverklaring is eigenlijk pappen en nathouden en voegt ook weinig toe. Ik ben het volledig met Marcel Pheijffer eens dat de wettelijke controle moet worden afgeschaft voor het mkb. In het

mkb gaat het erom wat de klant wil. Verder vind ik dat we ook afstand moeten nemen van de jaarrekening als controleobject. De jaarrekening is voor de eigenaar van een middelgroot bedrijf helemaal niet interessant. Die weet dat allemaal al lang.”

Kees van der Zwet van accountantskantoor Van der Zwet in Lisse heeft enkele wettelijkecontrolecliënten en vraagt zich net als De Kok af hoe lang de jaarrekening stand houdt als centraal controleobject. “Zonder controleplicht moet de vraag naar kwaliteitsborging en ketenbewaking vanuit de onderneming zelf komen.” Volgens Tjakko Reinink van Reinink uit Harderwijk voegt de controle zeker voor middelgrote ondernemingen helemaal niets toe. “En de dossiervorming bij de

Meer op
Accountant.nl/
Opinies

EUROPESE COMMISSIE

De controleverplichting voor kleine bedrijven verdwijnt en de bureaucratische rompslomp voor het mkb wordt minder, belofde de Europese Commissie eind oktober 2011 in een persbericht over de herziening van de jaarrekeningenrichtlijn. Door de verslaggevingsvoorschriften te vereenvoudigen en verlichten, kan het mkb zich 'potentieel' 1,7 miljard euro per jaar besparen.

Voor Nederlandse ondernemingen bevatten de voorstellen geen nieuws. Of het moet het voorstel zijn om de grensbedragen voor de controleplicht in verband met de inflatie te verhogen tot vijf respectievelijk tien miljoen euro. Jan Achten, voorzitter van de Accounting Expert Group van de Europese koepel van mkb-accountants EFAA, is een beetje teleurgesteld: "In het voorontwerp voor de Vierde en Zevende richtlijn stond dat de accountantscontrole kan vervallen als negentig procent van de aandeelhouders daarmee akkoord gaat. Kennelijk is die optie eruit gehaald. De expertgroep pleit al jaren voor vereenvoudiging en wil ook graag dat internationaal opererende mkb-ondernemingen de IFRS mogen toepassen. Maar daar wil de commissie niets van weten."

wettelijke controle is een grote last. Dus wat mij betreft kunnen de grenzen omhoog. Tien maal lijkt me een prima insteek."

Dit soort geluiden is vaker te beluisteren. Als het eigendom en de directie in één hand zijn, voegt de controle volgens velen niets toe. Omdat er vaak weinig functiescheiding is, kun je volgens sommigen bij controle in het mkb bovendien vaak alleen tot een oordeelsonthouding komen, zodat niemand zekerheid heeft.

'BEETJE ZWANGER'

Toch denken veel andere accountants er anders over. Directeur Vaktechniek Ted Verkade van Baker Tilly Berk was in 2007 nog voor afschaffing, maar nu niet meer. "Het maatschappelijk verkeer heeft steeds meer behoefte aan verantwoording, transparantie, maatschappelijk verantwoord ondernemen. De controle geeft zekerheid over de cijfers en draagt bij aan goed

governance. Ondernemers onderschrijven het maatschappelijk belang bij good governance niet altijd. Daarom is het soms goed om hen te dwingen. Wij zijn het niet eens met BDO. De beoordelingsverklaring is een beperkte vorm van assurance die in Nederland zeer weinig wordt gebruikt. Daarom is het moeilijk om aan het maatschappelijk verkeer uit te leggen wat dat precies is. Een beetje zekerheid is hetzelfde als een beetje zwanger, ja."

Reinder Brummelman: "Niet alles is zwart of wit. Tussen nuchter en dronken zit wel iets."

Carel van den Braak van Trivium in Schijndel: "Er kan bij het maatschappelijk verkeer gemakkelijk verwarring ontstaan wanneer de accountant verschillende producten levert. Welke betekenis moet het maatschappelijk verkeer toekennen aan de beoordelingsverklaring?"

KLOK TERUG

Nico van der Kooij van AADAF in Nieuwegein ziet evenmin iets in de door BDO bepleite beoordelingsplicht. "De beoordeling is een onduidelijk product. Hoe ventileer je de uitkomsten van de beoordeling. Wat ga je vertellen aan het maatschappelijk verkeer? Moet ik in tien pagina's vertellen wat ik heb gedaan? En welke conclusies je daar als gebruiker uit kunt trekken?"

Robert Lammerts van Waverijn in Kesteren vraagt zich af wat er dan gaat gebeuren met de rapportage. "Moet dat dan nog wel volgens de regels van de Raad voor de Jaarverslaggeving? En levert dat nu echt een kostenbesparing op voor de opdrachtgever?"

Nico van der Kooij: "Als de controlestandaarden overboord gaan, zet het beroep de klok terug. Wij hebben nu een aantal (wettelijke) controleopdrachten. Klanten vragen wel eens: moet dat nu wel worden gecontroleerd? Wij zeggen dan: ja, dat moet volgens de regels. Als de controle vrijwillig wordt, gaan klanten steeds vaker zeggen: moet je daar nu wel naar kijken, kun je dat niet laten zitten? Dat gaat niet werken."

VERWARRING

Joop Anemaet van accountantsadviesbureau Menon wijst er op dat Barnier in zijn *green* paper heeft gevraagd of de wettelijke controle voor kleine en middelgrote ondernemingen zou moeten worden vervangen door een wettelijke beoordeling. Uit de samenvatting van de reacties blijkt dat daar nauwelijks steun voor is, constateert Anemaet. "Het belangrijkste tegenargument is de vrees voor verwarring bij de gebruiker. Barnier is er dan ook niet op doorgegaan."

De onduidelijkheid over wat de accountant wel en niet heeft bekeken, is voor de NBA 'een belangrijke reden om terughoudend' te staan tegenover de beperking van de controleplicht. Verder twijfelt ook de NBA aan de kostenbesparing.

Directeur Berry Wammes: "Middelgrote rechtspersonen zijn vaak internationaal actief en ook hun internationale relaties zijn geïnteresseerd in goede financiële verslaggeving. Als je de controle laat vallen, zullen be-

PIETER DE KOK (CONEY): 'MIJN KLANTEN LOPEN NIET WEG WANNEER JE DE CONTROLEPLICHT AFSCHAFT.'

PEILINGEN LOPEN UITEEN

In maart 2010 liet Accountant.nl accountants stemmen over de volgende stelling: 'De wettelijke accountantscontrole moet worden afgeschaft voor niet-OOB-organisaties.'

Aantal uitgebrachte stemmen: 196

ja: 42%

nee: 54%

weet niet: 4%

In februari 2007 was de stelling: 'Om administratieve lasten te beperken is het goed de grens voor verplichte accountantscontrole op te trekken van middelgrote naar grote ondernemingen.'

Aantal uitgebrachte stemmen: 74

ja: 53%

nee: 47%

trokkenen die zekerheid mogelijk op een andere manier proberen af te dwingen. En dat kan leiden tot hogere kosten voor de onderneming. Overigens vind ik dat het niet aan de controleurs is om de controlegrens te bepalen, maar aan de gebruikers, de toezichhouders en de wetgever."

BDO vindt de beoordelingsverklaring duidelijk genoeg voor het maatschappelijk verkeer. Reinder Brummelman: "In het midden- en kleinbedrijf is de groep gebruikers beperkt. Daarom valt het wel uit te leggen. En bij de kleinste ondernemingen uit het middelgrote segment kun je na controle meestal toch geen oordeel geven, omdat de directeur als eigenaar over alles beslist."

REINDER BRUMMELMAN (BDO): 'VOOR DE BEOORDELING GELDEN MINDER REGELS EN DAARDOOR IS DIE GEMAKKELIJK TE COMBINEREN MET ADVIESWERK.'

FINANCIËLE GEVOLGEN

Wat zouden de gevolgen voor accountants zijn als de controleplicht en middelgrote bedrijven wordt afgeschaft? In 2004 heeft TNS-NIPO daarover in opdracht van 'de Accountant' een enquête gehouden (zie novembernummer 2004). Daaruit blijkt dat 85 procent van de ondernemers de jaarrekening vrijwillig zou laten controleren als de controleplicht vervalt. Bij bedrijven met meer dan vijfhonderd medewerkers ligt dat percentage zelfs op 91. Gezien deze bevindingen vermoeden veel kantoren dat het omzetverlies zal meevallen. Maar er kunnen natuurlijk wel verschuivingen optreden tussen kantoren.

Joop Anemaet: "De mkb-accountant doet voor 95 pro-

'EU EIST CONTROLE MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN

Dit voorjaar kwam de Britse minister voor Bedrijfsleven en Innovatie Vince Cable met plannen om de lasten voor kleine en middelgrote ondernemingen te verlichten door de controlegrens op te trekken tot 28,5 miljoen euro. Het is niet duidelijk of dat bedrag geldt voor het balanstotaal of de netto-omzet. Maar het ligt in ieder geval een stuk hoger dan de 3,75 en 7,5 miljoen die nu gelden voor het balanstotaal respectievelijk de netto-omzet.

"Dit voorstel zal allicht niet kunnen doorgaan, omdat het in strijd is met de Europese regels", zegt Hilde Blomme van de Europese koepel van registeraccoun-

tants FEE. "Ik vrees voor Nederland dat de Europese richtlijnen ook geen ruimte laten voor een debat over de afschaffing van de controleplicht. In alle stukken die ik erover heb gelezen, eist de Europese Unie een wettelijke controle voor middelgrote bedrijven. En ik heb niet de indruk dat zij daarvan willen afwijken." In de Europese regels staan wel grenzen die bepalen wanneer een onderneming groot, middelgroot, klein en sinds kort ook micro is. Die grenzen zijn echter niet dwingend, waardoor er soms vrij grote verschillen bestaan tussen de lidstaten. (zie kader 'Grenzen controleplicht'). Hilde Blomme: "Het wordt een lidstaat

niet verboden om lagere minimumvoorschriften te hebben. De economie van Letland is een stuk kleiner dan die van Duitsland. En in sommige landen komt de Belastingdienst zo zelden controleren dat de lidstaten vrijwel alles overlaten aan de accountant. Daardoor bestonden in Scandinavië aanvankelijk helemaal geen drempels en was accountantscontrole verplicht voor alle bedrijven. Inmiddels hebben de Scandinavische landen mondjesmaat drempels ingevoerd. Daardoor hoeft 85 procent van de ondernemingen in Zweden zich bijvoorbeeld niet langer te laten controleren."

'ONS PLEIDOOI OM DE CONTROLEPLICHT TE HANDHAVEN IS NIET PER SE UIT EIGENBELANG.'

'OPHEFFING VAN DE CONTROLEPLICHT ZOU VOOR EEN HELEBOEL KLANTEN REDEN KUNNEN ZIJN OM NAAR EEN KLEIN KANTOOR OVER TE STAPPEN.'

GRENZEN CONTROLEPLICHT

Land	Balans	Omzet	Personeel
<small>(geldbedragen in miljoenen euro's)</small>			
EU	4,4	8,8	50
Nederland	4,4	8,8	50
België	3,6	7,3	50
Duitsland	4,4	8,8	50
Denemarken	0,5	1,0	50
Frankrijk	1,5	3,0	10
Finland	0,1	0,2	50
Hongarije	0,0	0,3	50
Italië	4,4	8,8	50
Letland	0,35	0,7	25
Noorwegen	2,5	0,6	50
Polen	2	4	50
Portugal	1,5	3	20
Spanje	2,9	5,7	50
Tsjechië	1,6	3,2	50
VK	3,75	7,5	50
Zweden	0,2	0,4	50
VS	alleen beursvennootschappen en OOB's		

(bron: FEE/EC)

cent samenstellings- en voor vijf procent controlewerkzaamheden. Als je de contregrenzen verhoogt, gaan de controleklanten heus niet weg. Dan wordt het gewoon een samenstellings- in plaats van controleverklaring. Voor controle heb je schaalgrootte nodig. De big four-kantoren en de kantoren uit de subtop willen dit werk graag uitbreiden. Het mkb moet je niet lastigvalen met verplichte controles."

MOOISTE KLANTEN

Ted Verkade van Baker Tilly Berk: "Een kwart van onze omzet komt uit de controlepraktijk. Daalt die zonder verplichting? Landelijk gezien daalt de controleomzet wel. Maar je krijgt ook verschuivingen. Kleinere kantoren zullen minder controles doen, waardoor er eventueel meer controles naar ons komen. Ons pleidooi om de controleplicht te handhaven is daarom niet per se uit eigenbelang."

Sommige accountants wijzen in dit verband op de strategische aspecten bij mkb-AA-kantoren. Als de drempelbedragen worden verdubbeld, valt een fors deel van de controlevergunningen en controleplichtige bedrijven weg. Veel mkb-kantoren verliezen daardoor omzet waarop zij volgens deze accountants "toch niet zitten te wachten". Zij doen de controles nu noodgedwongen om hun mooiste klanten binnen te houden. Maar het kost ze veel geld om een controleafdeling te hebben die aan alle eisen voldoet. Bovendien moeten ze ook nog vijf procent van de controleomzet afdragen aan de AFM. "Ze verdienen niets aan de controles", aldus een accountant in dit segment.

KANSEN

Voor de kleine kantoren zonder controlepraktijk biedt de ruimere vrijstelling kansen.

Dita Kor van MKB Accountants in Harkstede: "Wij werken hier met twee accountants zonder personeelsleden. Wij kunnen geen controleteam op de been brengen en hebben er dus bewust voor gekozen geen controles uit te voeren. De opheffing van de controleplicht zou voor een heleboel klanten reden kunnen zijn om naar een klein kantoor over te stappen."

Tijn Poelman van Feros in Eindhoven: "Wij doen zelf geen controles. Wanneer de verplichte wettelijke controle wordt afgeschaft lopen klanten minder snel naar een ander kantoor als zij groeien."

Tjakko Reinink: "Wij hebben geen Wta-vergunning. De opheffing van de controleplicht is voor kleinere kantoren interessant, ja. Volgende week ga ik naar een potentiële klant, die sinds kort moet worden gecontroleerd. Bij diens big four-kantoor zouden de kosten verdrievoudigen. Ik ga kijken hoe wij deze ondernemer onder de grens kunnen laten uitkomen. Bijvoorbeeld door een bedrijfspannd buiten de groepsstructuur te brengen. Wanneer zij kunnen volstaan met een samenstellingsopdracht zijn ze de helft goedkoper uit." Volgens kenners van de markt is Reinink niet de enige die zo iets doet. "Ondernemingen die net boven de contregrenzen zitten, proberen vaak van alles om controle te voorkomen."

DATACONTROLE

Mkb-kantoren die uit vrees voor omzetverlies uitzien naar alternatieve vormen van assurance hebben wij

BERRY WAMMES (NBA): 'MIDDELGROTE RECHTSPERSONEN ZIJN VAAK INTERNATIONAAL ACTIEF EN OOK HUN INTERNATIONALE RELATIES ZIJN GEÏNTERESSEERD IN GOEDE FINANCIËLE VERSLAGGEVING.'

DISCUSSIE SCHUIFT

De controlegrens zover optrekken dat ondernemingen die volgens de Europese maatstaven middelgroot zijn, niet meer worden gecontroleerd, is op dit moment onmogelijk. Als Nederland dat wil, zou het zich daarvoor volgens Hilde Blomme (FEE) op politiek niveau sterk moeten maken. Samen met het Verenigd Koninkrijk en Duitsland, die op dezelfde lijn zitten. Blomme: "Ik weet niet precies hoe ver Duitsland wil gaan, maar de ambitie is om de grens voor vrijstellingen een stuk verder te verhogen dan de vijf en tien miljoen euro die nu worden voorgesteld."

Pieter de Kok van Coney en Tuacc is niet onder de indruk van de Europese belemmeringen. "Tien jaar geleden was er überhaupt geen discussie. Vorig jaar hoorde je de Europese Commissie voor het eerst over ophoging van de grenzen. Wie weet zegt de commissie over een paar jaar: laten wij het nu maar afschaffen. Toen ik vorig jaar in Accountancynieuws schreef dat de controleplicht moest worden afgeschaft, kreeg ik zwaar negatieve reacties. Inmiddels zijn er veel meer voorstanders."

niet kunnen vinden. Wel zijn er mkb-kantoren die hun klanten met het oog op de toekomst al meer maatwerk bieden bij assurance.

Pieter de Kok: "Mijn klanten lopen niet weg wanneer je de controleplicht afschaft. Ze stellen mij aan om mij continu te bemoeien met de risico's, de transacties, de compliance. Je moet de controle van de jaarrekening vervangen door real time controle van transacties en processen en als accountant veel dichterbij de cijfers gaan zitten."

Robert Lammerts van Waverijn in Kesteren: "Eén van de belangrijkste diensten is dat je niet een gesprek voert naar aanleiding van een management letter, maar de ondernemer voortdurend bijstaat bij het vormgeven van de organisatie. Zodat hij het hele jaar door in control kan blijven. Wij gaan ook steeds vaker over op digitale controles, die je constant kunt laten draaien. Dat hoeft niet kostenverhogend te zijn."

JOOP ANEMAET (MENON): 'ALS JE DE CONTROLEGRENZEN VERHOOGT, GAAN DE CONTROLEKLANTEN HEUS NIET WEG. DAN WORDT HET GEWOON EEN SAMENSTELLINGSVERKLARING.'

Carel van den Braak (Trivium): "Wij kijken niet alleen naar de jaarrekening, maar volgen de interne beheersing van de onderneming continu. Die processen komen steeds verder van de jaarrekening af te staan. Je moet op die manier wel meer uren steken in de controle, maar de ondernemer is ook bereid daarvoor te betalen." □

(advertentie)

Vraag nu aan: informatiepakket inclusief gratis 6 maanden licentie

Uitwisseling & controle

Rapportage

Btw & andere aangiftes

Ondernemerssoftware

Meer informatie via www.snelstart.nl of bel voor advies 0222 36 30 61

SnelStart
administratieve software

Ruim 50.000 cliënten en 2200 accountants- en administratiekantoren werken al met SnelStart.